

KREŠTĀN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY
 VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ NEDEĽU NA 16 STRANÁCH.

Predplatná cena :

Na celý rok — — — — 2 zl. — kr.
 Na pol roka — — — — 1 " — "
 Na štvrt roka — — — — " 60 "

Jednotlivé číslo 4 kr.

Majitelia a vydavatelia :

MIKULÁŠ LEPSÉNYI
 a
GERHARD NÉMETH.

*Redakcia a vydavateľstvo : V Budapešti
 VIII. ker., Práter-úlica 44.*

sem sa majú posielaf predplatky, jako i do-
 pisy do novin, ohlášky a náhodné reklamácie.
 Cena jedneho 5 stĺpcového malého riadku je
 10 kr. Rukopisy sa naspák nedávajú.

Sv. Aloys, patrón miádeže.

Krestania! kupujte len u krestanov!

32111 sz.
tű 1898.

O felsége a király nevében!

A bpesti kir. tű törvényszék, mint törvényalkalmazó sajtó-bírószág Hammersberg Jenő bpesti kir. főügyész, mint sajtóügyi közvádónak dr. Semadam Sándor bpesti ügyvéd által képviselt Misuth Antal vádlott ellen a „Krestán“ cz. lap 1896. évi 18. számában foglaltak miatt a btk. 258, 261, 262. §-ai alapján a 14542—98 sz. vádlevelben emelt vádak és az ezek felett megtartott esküdtzéki nyilvános tárgyalás alapján a mai alulírt napon és helyen tartott ülésben következőleg

Itélt.

Vádlott Misuth Antal mesterhelyi (Zólyomm.) szül. 31 éves rk. nőlen vagyontalan büntetlen, zólyom-radványi lakost, plébánost a kir. sajtó-bírószág a „Krestán“ cz. lap 1896. évi júli 12-iki 19. számában „Dopisy“ rovatában „Bedlivý“, aláírással megjelent közlemény sajtói közzététele által az Ujbánya sz. kir. város tanácsa ellen elkövetett — a btk. 258, 262. §-ba ütköző — rágalmasz sajtóvétségében, valamint Koperniczky József kir. állami anyakönyvezető ellen elkövetett — a btk. 262, 96 és 102 §-aiba ütköző — becsületsértés sajtóvétségében vétkesnek mondja ki; és ezért a btk. 262, 96 és 102. §-ai alapján mindazonáltal a btk. 92. §-nak alkalmazásával öszbüntetésül háromszáz (300) frt mellékbüntetésül kétszer ötven (50) frt pénzbüntetésnek 15 nap s végrehajtás terhe alatt leendő megfizetésére ítéli, mely az 1887. 18 t. cz. 1. §-ban meghatározott czélokra fordítandó s behajthatatlansága esetén 30 napi és 2-szer 5 napi összesen negyven (40) napi fogházbüntetésre átváltoztatandó; elmarasztalja a m. kir. államhírnémet részére az esküdték kocsibíró és hidvám illetéke fejében 11 frtban, tolmács díj fejében 5 frtban, továbbá tanudijak fejében s pedig Bleszkány Ferenc részére 20 krban, Hefka Janos, Hefkáné szül. Tuzsinszky Katalin, Tuzsinszky Tamás, Istvánné szül. Jandorfi Mária, Zongora Pálné szül. Katyina Anna részére egyenkint 10 frt 50 krban, Pittner József részére 23 frt 20 krban, Wolf István és Hesák György részére egyenkint 24 frt 50 krban, Lonyamer János részére 27 frtban, végül Koperniczky József részére 28 frt és így ezzel 195 frt 30 krban megállapított s kiutalványozva előlegezett eljárási költségnek, valamint az esetleg még felmerülő büntügyi költségeknek 15 nap és végrehajtás terhe alatt leendő megfizetésében — megállapítja — az 1848. XVIII. t.-c. 30. §. 3. p. alapján a pénzbüntetés s a költségek behajthatatlanságának biztosítására a „Krestán“ című óvadéknak vagyoni felelősségét és ezen marasztaló ítéletet jogerőre emelkedése után a „Krestán“ című lap elején indokálva együtt a btk. 277 §. rendelkezésének megfelelően — közzététetni rendeli.

Indokok.

Az esküdték a fent körülírt cikkben foglaltakra vonatkozólag a btk. 257, 262 § alapján Ujbánya szab. kir. város tanácsa nevében emelt vád tekintetében kilenc (9) szavazattal, három (3) szavazat ellenében hozott határozatukkal a Koperniczky József kir. állami anyakönyvezető nevében a btk. 261, 262 § alapján emelt vád tekintetében pedig hét (7) szavazattal, öt (5) szavazat ellenében hozott határozatukkal vétkesnek mondták ki a vádlottat. A törvény alkalmazó bíróság nem lát semmi okot arra, hogy az 1867. máj. 17-iki ig. min. rendelet 71 § által adott jogát érvényesítse s azért Misuth Antal vádlottat a most id. elj. szab. 69 § rendelkezéséhez képest az Ujbánya szab. kir. város tanácsa ellen elkövetett a btk. 258, 362 §-ba ütköző rágalmasz sajtóvétségében, valamint a Koperniczky József kir. állami anyakönyvezető ellen elkövetett, a btk. 261 §-ba ütköző becsületsértés sajtóvétségben bíróság ia vétkesnek kellett kimondani.

A kir. sajtó-bírószág a btk. 96 §-a értelmében a btk. 262. § és 102. § alapján kirótt öszbüntetés megállapításánál súlyosbító körülménye fennforogni nem látott; ellenben enyhítő körülményű vette figyelembe a vádlott büntetlen előéletét és azt a körülményt hogy esekelményére nem magánérdek hanem a közérdek vélt sérelme indította; és az enyhítő körülmények tulnyomó számára s nyomatékosságára való tekintettel a btk. 92. § alkalmazását a büntetés nemének s mérvének megállapításánál indokoltnak tekintette. Elítélt vádlottnak a felmerült eljárási költségek s a még felmerülő büntügyi költségek megtérítésében való marasztalása a hozott marasztaló ítélet jogkövetkezményét képezi az ítélet közzététele iránt tett intézkedés a btk. 277. §-nak rendelkezésén a vádbeli közleményt tartalmazó lap óvadéka vagyoni felelősségének megállapítása pedig az 1848. 18 t.-c. 30 §. 3. p. rendelkezésén alapszik.

Budapestben, a kir. sajtó-bírószág 1898. április 25. üléséből a kir. tű törvényszék.

Zsitvay, sajtóbír. elnök,

Bruanics, jegyző.

Spoludržme bratia!

V jednote je sila, v rozkolení slabost! Nás ale toľko je v Maďarországu, že keby sme spoludržali, diablom podporovaná moc liberálnych tatárov márna by bola. Však len katolíkov je v Uhorsku medzi 100 obyvateľmi 53; k čomu keď pridáme viere a ľudovej strane verných evanjelikov, nahliadnuť a uznať musíme, že márne by boly všetky násilenstvá a ukrutné, slobodu utlačujúce skutky a snesvedomité kúsky liberálov.

Lenže vo všetkých ohľadoch spolu treba držať, lebo v jednote je sila.

Spoludržme v poslušnosti k vodcom. Stlpy ľudovej strany, jedine za Krista bojujúci a za kresťanské zásady ľudovej strany oduševnení herskí vodcovia naši bez všetkej ziskuchtivosti a sebeckosti ukiazuju nám cestu spásy, po ktorej kráčajúcim dobre sa musí vodiť. Ohrožovanie, podplácanie, masťné hrnce, osočovanie a nesvedomité figle liberálnych fiktusov: nech nás neodstrašia a neodtrhnú od našich svedomitých a milovania hodných vodcov kresťanských. Stádo len vtedy je po hromade a len vtedy sa môže brániť proti vlkom, jestli je pastier pri ňom, ktorý ho varuje a nenechá rozohnať.

Ehľa bratia! Aj vy čo stádo Kristove máte cirkevných i svetských pastierov, vodcov, ktorí vám dobré rady dávajú, proti nepriateľom vás bránia a dobrou radou i mravnou pomocou na ceste blahobytu a neodvislého smýšľania, po hromade držať vás sa usilujú. Pridržajte sa vašich vodcov, neopustte ich; tak dobre bude s vami.

Buďme jedni v statočnosti. Statočnosť je základom všetkej poriadnosti a spravodlivosti. Nech nikto nenie medzi nami, ktorí by nesvedomitými figlami a nespravodlivou nerovnosťou chceli k dačomu prísť. Zrada vždy bola ohavným hriechom; už v čase Judáša bola ona oškľivou. Kresťanská svornosť ústupná nech nás tedy spojuje. Však kresťanom byť je veľká česť; tedy aj naše chovanie sa nech je čestné a statočné. Nehádzme to na buden v krčme, čo v kostole slyšíme; rady priateľov ľudu nezradzujme koristiteľom ľudu.

Spoludržme aj z ohľadu tlače. Buďme v tom jedni ači jednaki, že len jednaki, kresťanskú tlač budeme svojimi gróšami podporovať. Na kresťanstvo a jeho sviatosťi hanu kydaajúce časopisy a knihy ani len do ruky nechýme; lebo v protivnom páde veľmi ľahko by sa vpratol a vkradol do nášho srdca do tých kníh vpísaný planý duch bezbožného smýšľania.

Liberálne táraniny a hlupaniny nesmyselné nech si liberáli sami čítajú, my sa nebudeme od nich múdrosť učiť, ani osvietenosť ich nenie predmetom našej túžebnosti.

Nebuď medzi nami ani jeden poľutovania hodný odpadilec, ktorý by kresťanským grošom podporoval zednársko liberálnu tlač.

Jedni budme i v tom, že neklesáme v prenasledovaní, lež jako ohnivá refaze ešte i v ohni spoludržia, tak treba i nám spoludržať a v tom najohnivejšom a najukrutnejšom prenasledovaní. Podporujme sa jeden druhého v prenasledovaní hmotne, ale i mravne, čili potechou, modlitbou, priateľsko oduševňujúcimi slovami.

Spolu držíme konečne aj v tom, že kresťan ku kresťanovi nech sa ťahá; svoj ku svojmu patrí. A tento posledný druh spoludržania nech sa zjavuje zvlášte v zakladaní potravných a pomocných spolkov.

Dobre si vryme do pamäte tieto rady; lebo naše vzbudené seba povedomie len takým spôsobom bude v stave soslilniť sa a zrásť v taký strom, ktorý z uhorskej pôdy nevykláti a nevyvalí ani tá najzlostnejšia víchrica liberálnych už známych útokov.

Spoludržme tedy bratia, lebo v jednote je sila.

Jurko Sándorffy,
neohrozený ľudák.

POLITICKÉ CHÝRY.

Sústredná pisáreň ľudovej strany nenachádza sa už od 3. mája tam, kde predtým bola; kto by jej chcel písať, pod týmto nápisom to musí činiť: *A néppárt országos központi irodája Bpest, VIII. Józsefkörút 35. (I. em. 2. ajtó).*

Alex. Jesensky štátnym sekretárom sa stane, ponevač jeho predchodca Jurich Latkóczy vymenovaný bude za podpredsedu administratívneho súdu.

Prázdniny snemu krajinského. Otcovia vlasti do 6. septembra môžu doma zostať a odpočinúť si. Tedy Bánffy predseda len nevie zaoberať a zaopatríť prácou snemoveň vyslancov. A veď kolké vážne interpellácie čakajú na odpoveď; no pán Bánffy si z toho nič nerobí. On vtedy dá prácu krajinskému snemu, kedy sa jemu líbi; a vtedy pošle domov otcov vlasti na odpočinok, keď by títo ešte dost práce mali.

Nové hlavné županstvo. Mestá Segedin a Hódmezővásárhely doposiaľ jedného hl. župana mali. Odposiaľ ale každé z nich osobitného hlavného župana bude mať. A síce v Segedine zostane Albert Kállay; v Hódmezővásárhelyi ale Viktor Thoroczky bude hl. županom.

Níže s pozemkovou daňou, a bursová daň kde je? Dnes zajtra už bude 400 prosieb takéhoto smeru ležať na stole krajinského snemu. Najnovšie nasledovné obce sa ohlásily: Kutfel, Alsó-Köök; Markaz; Cirák; Söpte; Csántavér; Boldog; Kiliti; Beic; Gyertyámos; Kirva; Fül'ek-Püspöki; Kerékgede; Vašgede; Kis-Gömöri; Balogfalva; Béna; Szent-Simon; Mélykút; Trezan; Tružina; Lázán; Csikós-Töttös; Árak; Udvard; Doborján; Módos; Kis-Kanizsa; Torbágy; Nemes-Hollós; Török-Szent-Miklós; Rempe; Hollós; Uj-Kigyós; Bánkeszi; Kis-Keszi; Dombovár. Len sa hýbte, drahí ľudia; nech sa menšou stane farcha, ktorú vy musíte znášať pod spôsobom dane; a nech aj tí platia do štátnej pokladnice na zaokrývanie výdavkov državy, ktorí tak ľahko prichádzajú ku grošom, ba millionom puhou špekuláciou a manipuláciou bez všetkej ťažšej práce.

Slávnosť Palackyova. 20. júna sa slávila 100 ročná pamiatka dejepisca Palackyho v Prahe, kde jeho socha bola odhalená. Prítomní tam boli Slovani nielen z Česka, ale aj z Ruska, z Horniakov, z Moravy a z Chorvátska. Bolo tam vynesené viac zdravic zväčša proti Nemcom namereých.

Židia v Poľsku ešte vždy sú hrozne prenasledovaní v ukrutnej miere. Zvlášte sediaci ich majú v žalúdku; na všetky strany počuf: Bi žida, zabi žida! Cedule takéhoto obsahu rozdávaly sa ešte aj vo škole. Zvlášte v Jaslove je veľmi rozhorčený a pobúrený kresťanský ľud. Jako vravia, vrchnosť zamýšľa tie najostrejšie prostriedky použiť.

Volby v Nemecku. Pri hlavných voľbách zvolené bolo: 34 konservatívnych (protestantských); 6 državných vyslancov, 85 katolíckych (k centru patri) 4 vyslanci reforiem, 8 národno-liberálnych, 2 spojené liberálni, 38 socialdemokratov, 11 Poliakov, 8 mimostranných. Vo 188 okresoch náhradné volby budú. A síce v volbe sa ešte podrobí 46 konservatívnych, 19 državných, 36 centrumových, 7 zo strany reforiem, 68 národno-liberálnych, 37 liberálno ľudových, 9 nemecko ľudových; 3 zo strany gazdovskej, 91 socialdemokratov, 2 Poláci, 2 Weisovci, 9 mimostranných. Antisemiti všade prepadiť. Jako vidíme v Nemecku je do hromady 10 strán v snemovni vyslancov državy. Medzi novými vyslancami najviac bude katolíckych a socialdemokratov; liberáli sa veľmi tratia. V Nemecku je úplna sloboda pri voľbách, o vojakoch a četníkoch, tak tiež aj podplácaní tam ani spomienky nenie. Keď vo všetkom ideme za cudzozemskom, prečo nenasleduje sa tedy aj sloboda cudzozemska? Lebo u nás liberalismus panuje.

Vo Francúzsku zažakovalo ministerstvo. Ministerpredsedom nového ministerstva Ribot mal byť dľa všeobecnej mienky, lenže on nemá k tomu veľkej chuti, a preto odporučal Sarriena, ktorý vraj v týchto čudných pomeroch jedine bude v stave smeriť a spojiť republikánske strany. — Aj v Taliansku zažakoval zednár liberál Rudini, ktorý doposiaľ už dvakrát bol v Taliansku ministerpredsedom. Tento panák ináče občianske politické otroctvo chcel zaviesť v Taliansku, ktoré by bolo zlomkrkom bývalo všetkej slobody, zvlášte ale slobody veriacich katolíkov.

Chudáci Španielčania. Na ostrove Kube veľmi v smutnom položení sa nachádzajú španielski vojaci; s dňa na deň je horšie ich položení, veľa ich už prišlo o život. Pri meste Santa Cruz poddal sa

nepriateľovi generál Peria i s 1000 vojakmi. Dôstojníci dobre žijú, vojaci a'e hladujú; daktore pluky vo svojej rozhorčenosti o život pripravily svojich dôstojníkov. Na taký spôsob vojna nemôže d'ho trvať. Španielsko ztratí nielen ostrov Kubu, ale pravdepodobne aj ostatné ostrovy, ktorými ešte v Amerike vládne.

Krajinský snem.

Snemovňa vyslancov.

Zasadnutie 16. júna.

Vo všeobecnosti a i podrobne byly prijaté dnes tie tri návrhy zákonné o potravnjej dani. O tro ale vtipne rozobral Major z lášte ten zákonný návrh, ktorý vztahuje sa na potravnú daň od cukru. Celá snemoveň vyslancov pozorne držala ústa a uši pod jeho rečou. Národný vyslanec *Horánszky* nepovažuje za potrebné, počrobne r z'brať tie zákonné návrhy. Vyrovnanie sotva sa podarí. Jestli ale samostatne budeme hospodáriť, celkom iné zákony budú nám potrebné; občania trápeniu budú vystavení. A preto neprijal zákonné návrhy. Veľký mameluk *Lukáč* zas'ával zákonné návrhy, te az vraj nemohla mudrejšie pokročiť vláda. O nových t'archách vraj ani spomienka nemôže byť. Potom odoo'učal k prijatiu diela vlády. Pri podrobnom pojednávaní ohlásilo sa viac neodvisliakov bez toho, že by sa ich návrhy byly prijaly. Po ustálení denného poriadku vzt'ahom na druhý deň, koniec vzalo zasadnutie.

Zasadnutie 17. júna.

V snemovni veľmožov do reči prišiel + V'iem Tó h, ktorého vychválil ba'on Albert Vav. Pamiatka jeho ešte i do zápisnice bola vpísaná.

Zasadnutie 17. júna.

V snemovni vyslancov po prijatí zákonných návrhov vyše spomenutých, pojednával sa zákon dane od vína v Chorvátsku. Tento zákonný návrh páčil sa chorvátskemu vyslancovi Šef'novi *Popovičovi*. Prijal sa i podrobne. Do reči prišla jedna vicinálka. Potom ale minister *Erdély* odpovedal na interpe'áciu Jána Molnára, že *Opratovému* nezavesí na krk tlačovú pavotu, ponevác on neizgatuje proti kňazstvu. Minister povedal, že on zga'áše proti kňazstvu namerené za nebezpečné považuje. Potom sa žaloval, že „Magyar Néplap“, „Kreštan“ a „Christliches Volksblatt“ veľmi ostro česú liberátov a židov. Molnár mu odvetil, že keby minister videl, ako je ľud utlačený, nedivil by sa, že tie tri ľudové týždenníky také špicaté pero majú.

Zasadnutie 18. júna.

Dnes mala snemoveň krajinských vyslancov poslednie zasadnutie pred letnými prázlinami. Idemnitná záležitosť Lepšényiho bola v reči. Idemnitný výbor totižto povedal, že Lepšényi čo vyslanec nebol obrazný, Ján Molnár ale žiadal, aby osobitná mienka grófa Aladára Zichyho bola prečítaná; čo sa aj stalo. Potom ale ostro vystúpil proti idemnitnému výboru. Prosil snemoveň krajinských vyslancov, aby uznala, že Lepšényi čo vyslanec bol obrazný. Anton *Mócsy*

zaoberal sa najprv s tým, ako osočujú liberáli ľudovú stranu. Potom odporúčal k prijatiu osobitnú mienku grófa Aladára Zichyho. Karol *Kálmán* na krátko sa osvedčil, že tiež len osobitnú mienku grófa Aladára Zichyho môže prijať. Herský ľudak *Rakovszky* dokazoval, že Lepšényiho len preto insultovali, že je katolíckym kňazom: a prenasledovaním Lepšényiho ľudovu stranu chceli prenasledovať. Pichler a Olay viac štodíli Kos uthovej pamiatke, nežli kníha Z mándyho. — Flaňo Komló sy protestoval proti tomu že by vlastenecký klérus tak smýšľal, ako tí, ktorí hania a tupia Kossutha. Mamelucká väčšina kývla hlavou, že sa vyslancovi Lepšényimu nestala krivda. *Bolgár*: Odt'rajška s revolverom budeme chodiť do snemovne. Potom veľký mameluk *Percel* povedal, že nasledkom interpellácie Jána Molnár zariadil vyšetrovanie proti sajhóndvéskemu notárovi a matrikárovi, lebo interpellacia mala základ.

Komu a jako chce pomôcť socialdemokracia?

Medzi dnešnými až veľmi smutnými pomerami napnutým hrdlom kričí socialdemokracia, že len ona vie dnešné plagy zo sveta vypratať. Jej krik je podozrivý, jej vreštanie bezzákladné. Jej drzosť a fanatismus vopred prezradzujú, že ona len kričí, ale nepomaha. Socialdemokracia podobnou je lekárovi, ktorý odreže nemocnému hlavu a údy, aby necítil bolesť. Stredné vrstvy nie vyliečiť a na pravú cestu chce priviesť, lež celkom ich chce znivočiť.

Socialdemokracia súkromnú vlastnosť za krádež považuje. Privátne imanie zlomkrk musí podstúpiť. Čo-že očakáva od takéhoto ohavného smýšľania roľníctvo, priemysel, obchodníctvo a usilovní ľudia? Patriš-li medzi týchto, chraň sa socialdemokracie!

Jestli si ale chudobný nádenník skrovný nadobudne chýžu a rolku; aj tomu to chcú vziať: lebo vraj všetko spoločné musí byť. Všetko by malo patriť a prináležať štátu budúcemu, o ktorom nevie sa zhola nič vopred, akým bude.

Ani peňazí nemá byť. Za prácu a dľa práce a roboty dostane každý poukážku. Či je ale každý jednako schopný k práci, či sme všetci jednako múdri a obratní? A chromým čo-že sa ujde, keď nemôžu pracovať?

Položte tedy, čo máte, na oltár socialdemokracie — či vás ale nebude svet právne držať za bláznov?

Či sa človek neľaha za tým, čo si krvopotne nadobudol?

A potom medzi takými pomerami kto-že by mal chuť pracovať? Kto by mal chuť, skrovným byť? Keď nič nenie človekové z toho všetkého, čo si nadobudol. Štát socialdemo-

kracie tedy by bol štátom postávania, štátom lenivosti a márnratnosti.

Tedy ani remeselníci a roľníci nech si nemyslia, že by im socialdemokracia pomohla; ba odňato by im bolo ešte i to, čo majú.

Socialdemokracia by pomohla len posta-vačom, márnratným bruchopasníkom. Socialdemokracia by dobrou bola len pre tých, ktorí na konto druhých ľudí by chceli jesť piť, za-bávať sa. — A či to nenie čudná vec, že hlav-ní prívrženci socialdemokracie sú práve takí židia, ktorí bez práce bohatnú?!

Ejhľa protikresťanský smer socialdemo-kracie?
Jožko Spekulant.

Rozličnosť vierovyznaní, alebo ktorá viera je pravá!

(Dokončenie.)

Čím je mien vyvinutý daktorý ľud, tým je mút-nejší jeho pochop o viere, a predsa detské pochopy o božských vecach prezradzujú vznešenosť človeka, v ktorom samé božstvo zjavuje sa nad svet zvierencov. V vskutku zkadí. I že by pochádzala v človekovi myšlienka o Bohu, večnosti a o povinnosťach k Bohu? Že jesto Boha, dľa sv. Pavla to i pohani vedía, pone-váč in to Boh vyjavil, aby poznali jeho večnú silu a nevidomú podstatu; a ponevác toto všetko vidia, práve preto nemajú výhovorky, jestli Boha v stvoroch nepoznajú.

Čím zralšie a dokonálejšími sa staly národy, tým viac rástla hojnosť pochopov ľudu o viere. Možno, že boly, a ešte i sú také národy, v ktorých len viera v Boha žije, ktoré nevedia ani o obete, ani o duhom svete.

Lenže z viery a Boha, sfa z dajakého závratu má vyvinúť sa nádej, obetivavosť modlitba čili počia-tok nábožnosti, konečne pochop o nesmrteľnosti, o odmene a treste po smrti. Táto pôvodná viera pomály vyvinula sa zo svojich úzkych miedz, a počiatok vzala rozličnosť náboženských pochopov mysle a rozumu národov dľa rozličnosti pomerov prírody.

Však kedysi človek tak, ako i dnes, len to mal pred očima, aby svoje myšlienky vtelil, na javo dal. A táto náchylnosť splodila zovnútorne podobizne Boha. Silu božskú vyobrazoval lísk; múdrosť božskú had. Vyobrazenia spojily sa s vyobrazenými vecami, následkom čoho nastalo modlárstva. Modlám osobitné stánky staváli, v ktorých k tomu postavení kňazi konali služby. Slovom, čo v človeka čo myšlienka nachádz lo sa, to potom v telesnom spôsobe v zo-vnútornej bohoslužbe zavovalo sa. P.i vnútornom náboženstve nachádzame aj jeho zovnútorne rúcho, čili pri bázni Božej aj zovnútornú službu Božiu.

Zpočiatku len vyššími dušnými schopnosťami

ozdobení, alebo od Boha k tomu cieľu zvlášte vy-volení ľudia rozširovali vieru medzi ľuďmi. Taký po-sol Boží bol aj Mojžiš. Perzské, Chínské a iné národy tiež obsiahly vyjavenie božské, v úctivosti majú ľudí, ktorých dľa podania ich viery Boh poslal, aby vyu-čovali smrteľných, ako majú Boha poznať a v úcti-ivosti mať. Boly a sú národy, ktoré svojich mudrcov obliekly do rúcha božstva, poctu Božiu im preukazujú.

Takým spôsobom nastala rozličnosť v nábožen-stve, rozdielnosť bohoslužieb na tejto zemi. Prastarý počiatok náboženstva bol jeden a ten istý, lenže dľa rozličných pomerov zeme zasiaté serrá náboženstva rozlično zišlo. Veď i semä orilia to isté zbožie plodí, a predsa plod je rozličný a deľ sa dľa toho, na ja-kom kraji ono zišlo. Každý ľud za najlepšie a naj-spravodlivejšie považoval to náboženstvo, do ktorého ho duch otcov voviedol, v ktorom od detinstva vy-rástol. Moc z-yku ukrutné zakorenenie dôjmov veľký vplyv majú na myseľ tak jednotlivcov, ako i celých národov. Náboženstvá nie v menšej miere zmenily oby-čaje, zvyky, mra-y, zákony, ústavnosť, jako podnebné okolnosti menia myseľ a smýšľanie.

Účinkovanie náboženského smýšľania je tým väčšie, čím lepšie vieme, že viera je pre človeka tá najvznešenejšia a najsvätejšia vec, ktorú napádať, zha-nobif, znespokojif nemôže človek bez toho, že by neznebezpečoval pomery medzi sebou a Bohom, pra-meňom to všetkého dobrého a pravého. Šparchanie náboženských otázek svedy zapríčiňuje tak medzi jednotlivci, jako i medzi národami. Napadnime len náboženstvo daktorého národa, netrpezlivým zostane, meč chytí na nás. A práve preto bolo znemožnené spojenie všetkých vierovyznaní.

Pochop jednotlivcov, ba i celých národov o tom svojom náboženstve, o jehožto cene a vznešenosti je pôvodom toho chybného smýšľania, že každého, kto nepatrí k našej viere, za hlúpeho zlostného bludára, za zafatého bezbožníka považujeme. S vzbudzením náboženskej nenávisťi nastaly náboženské vojny, ktoré nechaly po sebe stopy v dejach pokolenia ľudského, ktoré ale dľa prírody vecí vystáť nemôhly ba takre-čeno za potrebné považované byť musia. Len nevy-vinutý rozum detský je lahostajný proti tomu všet-kému, čo sa týče smýšľania iných, čo druhý za s ä é a pravé považujú. Vyvinutý rozum čini rozdiel medzi vecami podstatnými a pobožnými, potrebnými a prí-davnými. Vzdelaný človek nahliadne, že smýšľanie, myseľ, presvedčenie, a vymyslená svätina jednotlivcov nemôže byť spoločnou vlastnosťou celého pokolenia ľudského, proti ktorému musíme dyť snášanliví a trepezliví.

Sprostým a bludiacim obyčaje viac prehliadneme, nežli tým, ktorí dobrovoľne sú zlej vôle, tých lutu-jeme, týchto ale v oškľivosti máme. V náboženských vecach za nevedomých a od pravdy podvodne odpú-dených tých považujeme, ktorí iné náboženstvo nasle-dujú. Lutujeme ich. Nemôžeme to pochopiť, že jed-

notliví ľudia v podstatných vecach to veria, čo my, na konci ale predsa len ďaleko sú od nášeho smýšľania. Často domnievame sa, že sebeckosť, alebo úmyselné prekrucovanie pravdy ich vedie, že nechcu s nami držať, a úmyselne sa vzdialujú od svetla pravdy, ku ktorému tak blízko sú. Táto myšlienka hnev vzbudí v nás, z hnevu jed povstane, ktorý je tým väčší, čím bližšie stoja vzťahom na pravdu k nám tí, ktorých opovrhne.

Zkúsenosť dokazuje, že vierovyznania základu kresťanského najviac nenávidia jedno druhé. Nenávisť nikdy nebola tak veľká, ani v bojoch kresťanstva s pohanstvom, ako v čase nastania protestantizmu.

Je síce pravda, že len jedna pravá viera môže panovať u ľudí na zemi, lenže druhé náboženstva sú rozličné. Jeden je Boh, ktorému sme poddaní, ku ktorému nás naše srdco ťahá, jedna je viera, ktorá nás vedie k poznaniu Boha, a naše srdco k Stvoriteľovi obraca. Keď takto bereme vec hore, len jedna viera je možná; viera v Bohu; len jedna povinnosť viaže, čili povinnosť lásky k Bohu; len jedna nádej nás môže udržovať, nádej zazemského blaženého života. Druhé náboženstvá ale sú rozličné, v ktorých sa viera zjavuje; rozličná je i láska v našich bližných a rozličná i nádej večnej blaženosti dľa toho, jaký pochop máme o nej. Rozličnosť náboženstiev je práve tak nezmeniteľná, jako i rozličnosť ľudskej prírody.

Lenže pýtajme sa už raz, ktorá viera je tá opravdivá medzi všetkými?

Táto otázka bola už neráz predmetom ostrej dohady medzi náboženstvom, ktoré považujú sa za opravdivé. Ponevác ale každé vierovyznanie len to pojednávalo, že jeho viera je pravá, a všetky ostatné v blude sa nachádzajú, preto také dohady vždy bez výsledku boli. Mnohonásobné ostré dokazy len toľko docielili, že nie rovnako osvecuje každá viera rozum každého človeka a nečiní jednako blaženým od detinstva bludiace srdco; slovom, že každý ľud to náboženstvo považuje za pravé, ktoré dľa jeho celej prírody najlepšie zodpovedá jeho pochopu o pravde. Náboženske presvedčenie a smýšľanie dieťaťa nemôže byť to isté, jako zrelého človeka; v myšlienkach chudobný mravný ináč smýšľa o náboženstve, jako civilisovaný, čisto smýšľajúci vzdelený národ.

Ponevác zlé myšlienky zralého a múdreho človeka dokonalejšie sú a šľachetnejšie, nežli smýšľanie dieťaťa, nasledovne i jeho pochop o viere je pravdivejší, čistejší, šľachetnejší a k Bohu zblížujúcejší sa, ktorý svojou múdrosťou prevyšuje všetkých ľudí, ktorý so svojim božstvom, čo stvoriteľ stvorov zjavil sa na zemi, aby vykúpil a spasil.

On je ten najmúdrejší medzi ľuďmi, on osvietil svojim božstvom za hmotnosťami dycťiacich ľudí, rozohnal tmu, ukázal cestu, ktorá dovedie smrteľného k nesmrteľnému? To je sám Ježiš Kristus. Lenže zkaďiaľ to ja viem, že je to učenie to najlepšie a najopravdivejšie. Jedine z výsledku jeho učenia. Mnohí

boli, ktorí náboženstvá zakladali, alebo už založené zmenili. Na cenu ich účinkovania jednou vetou ukázal Ježiš Kristus, reknúc: Že z ovocia ich poznáme, každý dobrý strom dobré ovocie nesie, planý strom, ktorý nenesie dobré ovocie, vytnie sa a na oheň hodí.

Osožné, alebo škodlivé účinkovanie viery na blaženosť a mravnosť jednotlivcov, alebo celých národov veľmi ľahko dá sa poznať. Šľachetné mravy národov sú bleskom šľachetnosti a pravdivosti viery. Náboženstvo Mojžiša so svojimi rozličnými obetami, obradami, obriezku a nazývaním ustavičným bolo síce len pre z otroctva vyslobodený ľud, ktorý vstúpil na ceste slobody. To náboženstvo len jedného ľudu. Jediného Jehovu židia za národného boha považovali. V starom zákone ľud židovský bol ľuďom vyvoleným a opovrhoval všetkých, ktorí nepatrili k nemu. Tento ľud len pre seba žil a s opovržením vyzavrel zo svojho lona tých všetkých, ktorí inú vieru vyznávali. Jeho náboženstvo tedy nebolo dokonale, lež len pripravujúce ľudí pre novšie náboženstvo, ktoré všetkých ľudí jednako učiní blaženými a za svojich považuje.

Mohamed na pustatinách Arabie založil svoje náboženstvo. Bojovný ľud ho sprovádza a mečom v ruke mu verbuje veriacich. Toto náboženstvo už oči vidome je rázu bojovného, lenže ono len pre jeden národ bolo, ktorý bojujúc ťiahol cez Arabiu, jednu časť Afriky, ba i do Európy sa vtiahol, a s mečom nútil národy, aby oslavovali a vebili Alaha. Táto celá viera nič iné neni, jako miešanina, ktorá povstala z pohanstva, židovstva a kresťanstva. Samé vyjavenia, ktoré vzťahujú sa na druhý svet, veľmi sú bojovné, aby zbudzovaly vojakov, a so sľubami telesných rozkôš oduševňovali veriaceho bojovníka; ľud, ktorý k Mohamedovi sa pripojil, zostal bojovným a nevyviedol všetky iné národy. — Jaké je náboženstvo, taký je i sám ľud. Vo večitých vojnách len rúcať sa dá, stavať ale nie; nezostane šľachetnejším, lež v telesných rozkošiach zakrpatí sa. Či múdrou môže byť pomenovaná tá viera, ktorá takéto ovocie plodí. Práve preto chránil Ježiš Kristus ľudstvo od takých zakladateľov viery, ktorí málo si získali ľuďom ľahodit pobúrenej náruživosti ľudskej. Napomína nás, aby sme sa chránili falošných prorokov, ktorí v ovčiom rúchu prichádzajú, vnútri ale sú vlci hltaví.

Najlepší a najistejší znak pravdivosti náboženstva v jeho ovocií hľadajme. S tohoto stanoviska súdiac musí nahliadnuť a uznať že utešeno veľká je vznešenosť kresťansko katolíckej viery, a jej prednosť nad všetky náboženstvá. Lebo však od tisícročí nebolo takého ľudu, ktorý by bol tak šľachetno cítil, tak čisto smýšľal, ako ten ľud, ktorý učenie Ježiša Krista považuje za svoje náboženstvo. Ostatné vierovyznania takrečeno len o hmotné záujmy človeka sa starajú. Sám Mojžiš nekladie veľkú váhu na nádej pozemských vecí; Mohamed ale sľubuje len telesné rozkoše na druhom svete. A je-li to nevyvrateľná uda-

lost, že duch je šľachatnejší, nežli telo, vtedy ani to sa nedá vyvrátiť, že viera Ježiša je vznešenejšia, šľachetnejšia, dokonálejšia, lepšie uspokojí dušu človeku, nežli hocktorá viera na zemi. Jej slová duše sa týkajú a nie telesnosti. Jej poklona a pocta Božia je tá najlepšia v duchu a v pravde. Iné náboženstvá pustošia netrpezlivé druhé vierovyznania; s telesnosťou podporujú i ostatné náruživosti a dvíhajú ruku pomsty.

V iných vierovyznaniach len nepriateľov vidia, založené sú len pre isté čiastky zeme a pre ich obyvateľstvo. Viera Ježiša za brata a sestru považuje každého blížneho bez rozdielu bydlia a pôvodu. Obejme celý svet a spojuje ľudí so sväzkom lásky k blížnemu. Len jeden zákon pozná, zákon lásky, ktorý nerozlučuje, lež spojuje, nenávisť nepozná, lež blaženým čini; s pozdvihnutím ducha k Bohu hore ľahá človeka k Bohu, ktorý ho blaženým učiní. Duša k telu pripojená božskou sa stane. Kresťansko-katolícka viera dľa ovocia sa dá poznať. Všeobecná, čili katolícka viera je ona, lebo tak uspokojí obyvateľa chladných severných krajov, jako i ľudí horúceho podnebia; mudrcovi tak skytá nádej, jako k hrude priviazanému robotníkovi nevzdelanému; svetlom pravdy tak osvetľuje najsmelší rozum, jako dobrý človek na žobrácku palicu opierajúceho sa chudáka; slovom blaženým čini, spasí každého, kto ju vyznáva a nasleduje.

Prastaré semä náboženství vyvinul Ježiš Kristus v tej najdokonalejšej miere v súhlase krásnom s celým svetom. V jeho učení zjavuje sa božstvo vo svojej vznešenosti, čo otec všetkých pokolení. Človeka čo dieťa božské k Bohu ľahá sväzkom lásky, nekonečnej lásky; večnosť nám predstavuje čo odmenu všetkého dobrého, a trest všetkého zlého; seba nám čo brata predstavuje, ktorý bárs je i Syn boží, len preto prišiel na svet, aby v stiene oludu nachádzajúceho sa človeka, ktorý biedu tre, vykúpil a znovu povýšil na stolec ztratenej hodnosti, znovu priviedol k Bohu. V náboženstve Kristovom je viera, nádej a láska, je večná, nezmenná pravda, ktorá musí byť základom každého náboženstva, ktorá ale v prvších vierach zakrpatila sa a zhanobila. Učenie, viera Kristova nenie duch náboženstva, to je náboženstvo vo svojej opravdivej prírode, čili také náboženstvo, ktoré duch Boží už pri stvorení vdýchol do ducha človeka. Len o náboženstve Ježiša môžeme povedať, že je božského pôvodu, že pravdu nielen hlása, lež i vo svojej podstate skrýva. Katolíctvo je opravdivé náboženstvo, a nie vierovyznanie. Nasledovatelia iných vier môžu sa vystatovať so svojím náboženstvom, ktoré za opravdivé považujú, my katolíci oslavujeme Boha vo svojej viere a nie vierovyznaní.

Podáva dr. Čachtľean.

Sviatosť oltárna.

Pán Ježiš Kristus svoje telo a svoju krv nám zanechal v prevelebnej Sviatosťi Oltárnej. „Toto je telo moje . . . toto je krv moja . . . !“ „Toto čiňte na moju pamiatku.“

Tieto slová nás ubezpečujú o tom, že v prev. Sviatosťi Oltárnej skutočne je prítomný Pán Ježiš Kristus. On totižto rozkázal to činiť apoštolom, čo i on činil. Slová rozkazu ale zretedelné musia byť, tedy rozkazu slová rovno sa musia hore brať, nerovný, pobočný smysel nesmie sa im privlastňovať. Slová Pána Ježiša ale, ktorými on prev. Sviatosť Oltárnu a založil, rovno len to môžu znamenať, že tá oblička je telo, to víno ale krv Pána Ježiša Krista.

Tieto slová Spasiteľa i tak môžeme hore brať, čo porukomstvo jeho, čo posledniu vôľu jeho. Lenže vastnosť porukomstva ači testamentu je tá, že on nesmie byť kunštovne vyjadrený, lež čím zretedelnejšími slovami. Tak ku príkladu keby mi dakto poručil dom či bych spokojný bol s tým, keby mi nápadníci namaľovaný dom dali? No práve tak múdro činia kacíri, keď vravia, že slovami „toto je telo moje“ „toto je krv moja“ Pán Ježiš Kristus nie svoje telo a nie svoju opravdivú krv nám poručil, lež len znak toho tela a znak tej krve.

Povedal som, že testament zretedelný byť musí. To už i preto požaduje sa, lebo taktó zastaví sa cesta všetkej mele a dohade po smrti majiteľa nasiať majúcej. Tedy i Kristus Pán čo nekonečná múdrosť zretedelne rozprával pri poslednej večeri, čili na svoje vlastné telo a na svoju vlastnú krv myslel, keď výš spomenuté slová z úst vypustil.

A to tým viac, lebo však svojich učeníkov vyučoval s tými slovami, totižto jako majú i oni konať tú obeť, a ľud jej účastnými činiť. „Toto čiňte na moju pamiatku.“

Lenže jako by boli to oni činiť a aj druhých, námestníkov a zástupcov z nástupcov svojich v tom vyučovať mohli, keby sami neboli isto rozumeli, jaký smysel majú tie slová. Dobrý a múdry učiteľ vždy také slová upotrebuje, ktoré sú primerané schopnosti žiakov. Tak im prednáša vec, aby ju čím ľahšie a čím istejšie zrozumeť mohli. A tedy práve Kristus Pán by bol ten nemúdry učiteľ býval, ktorý by bol iné rozprával, a iné myslel, telo sľúbil a len znak ači pamiatku svojho tela zanechal? Len Kristus Pán by bol nerovne a nezretelne rozprávať?

Nezabývajte ale ani na to, že nám Pán Ježiš Kristus tymito slovami nevysloviteľne veľký dar chcel zanechať. On sám povedal, že chlieb, ktorý nám on dá, je telo jeho za život sveta. Keby nám isý kráľ sľúbil vzácny dar, na príklad majetok, potom ale by nám ho len na papieri namaľovaný dal, či by to pekne od toho kráľa?

(Dokončenie nasleduje.)

Cirkevné majetky.

Pokračujme ďalej, a pýtajme sa, akého pôvodu sú cirkevné majetky? Páni liberáli, i hneď dajú odpoveď, že cirkevné majetky sú vlastnosť štátu uhorského, nasledovne štát je opravdivý majiteľ, z čoho ľahko potom vymurovať to, že štát uhorský sú jediný majiteľ

majetkov cirkevných, môže, chce-li by to, majetky tieto pôvodu štátneho, cirkvi nechať, alebo, čo sa aj všetkým pánom liberálnym bez vymienky ľúbi, kedykoľvek odobrať, soštatniť.

My ale sme celkom inej mienky. My tvrdíme a dosvedčujeme to, čo jedine pravde zodpovedá, že majetky cirkevné sú vlastnosť cirkve katolíckej, nasledovne mudronkovanie liberálov je zlomyseľné a falošné, lebo keď majetky cirkevné sú vlastnosť cirkve, ako a odkiaľ má právo štát tak smelo hovoriť a rozhadzovať sa, ako by v jeho vláde bolo zložené právo, majetky cirkevné cirkvi nechať alebo odobrať.

Aj z tohoto môže každý jeden ľahko už posúdiť p. liberálov. Na základe falošnom zápočnú stavať jednu falošnú zásadu, a potom s celou silou mocou zásadu rozširujú, aby mnohým oči zaslepili, zaslepených omámili. Majetky cirkevné sú *dar* kráľov uhorských cirkvi daný, aby kresťanstvo po celej krajine rozšírené bolo. Sú majetky cirkevné pôvodu nábožného, lebo dané sú cirkvi katolíckej ako znak viditeľný vierovyznania katolíckeho, a z druhej čiastky, ako odmena predbežná všetkých tých úloh, ktoré cirkve sv. v krajine uhorskej uskutočnila mala.

Kto by toto tajil, ten by spolu aj dejiny uhorskej tajil, a kto by ináč smýšľal, ten by dejiny uhorskej dľa svojej hlavy, mienky falsifikoval, čo nikdy neslobodno.

Majetky cirkevné sú tak vlastnosť cirkve, ako aj majetky iných majiteľov, n. p. princov, grófov, barónov, zemanov a jednotlivých gazdov.

Nikomu to do umu nepríde, aby hlásal, že vlastnosť toho alebo toho človeka má sa odobrať. Socialismus hlása síce, že majetky v. močov a bohatierov majú sa, ako aj majetky cirkevné odobrať, ale zásady takéhoto smýšľania sám štát liberálny zatracuje.

Podivné ale, že štát liberálny, čo z jednej stránky zatracuje, to z druhej stránky schvaľuje, zásady, ktoré chce prekaziť a zničiť, spolu ohľadom druhých, chce ich do života uviesť, alebo k pochopu všetkých ľudí povedano, nedbal by, keby jedni hladom r. r. eli, len aby liberáli masné hrnce mali.

Sv. rímski ctcovia, pápeži excommunicovali a excommunicujú, to jest vytvárali a vytvárajú až po dnes všetkých tých, ktorí majetky cirkevné napádajú, alebo, ako sa v krajine talianskej stalo a stáva, *kradnú*.

Tak aj v Uhorsku smýšľania katolíckeho sú-li tí, ktorí majetky cirkevné napádajú, ktorí v sneme slovom soštatnenie majetkov cirkevných žiadajú?

Boly volby, a prídu volby, a vystúpia znovu vlci v barannej koži, vykrikovať budú, že oni bez rozdielu sú verní synovia vlasti a cirkve, aby len ľahkomyselný omámili a v oči dostať mohli, a potom, keď ako ľuďom katolíckym velení do snemovne vchod svoj slávny držať budú, potom, keď už neskoro bude, otvorí sa vám oči, ako Eve, a vidieť budete, a slyšať budete, ako títo novovyvolení synovia cirkve svätej proti cirkvi štekajú budú.

Preto už včul tak sa chovajte, aby liberáli s presvedčením vašim rátať museli, aby už včul vedeli, že s takými voličami do činenia mať budú, ktorí voličia presvedčenie, svedomie a právo svoje za jednu mizernú mysu šušovice nezapredajú.

Keby niekto započal hlásať, aby všetkým liberálom pobrané boly jejich majetky, bolo-že by to kríku. Takí ľudia boli by ponajprv za vlastizradcov vyhlásení, potom do žalára hodení, konečne ako buričia na smrť odsúdení!

Keď ale liberáli hlásajú, že majetky cirkevné majú byť soštatnené, vtedy zlým hazardikom, ba buričom menujú toho, kto s nimi nezavija, a ktorý pravdou vedený neodvislosť majetkov cirkevných slovom, skutkom hlása a tvrdí.

Keby sv. Štefan kráľ uhorský, založiac biskupstvá a kláštory, majetky cirkevné tak bol cirkvi sveril, že časom k štátu pripojené byť môžu, nuž ešte by sme sa tak nedivili, že p. liberáli, nemajúc ducha nábožného, soštatnenie majetkov cirkevných hlásajú, aby smetánka niektorým vyvoleným liberálom zostala.

Sv. Štefan ale majetky cirkevné na vždy dal a venoval cirkvi, tak že neodvislý majetok cirkevný spôsobujú, do ktorého, kremo cirkevných, nikto nemá právo sa miešať.

Nie ale len sv. Štefan, apoštolský kráľ uhorský, ale aj všetci nasledujúci kráľovia, ako to dokumentá, kráľovské listy, a pápežské bully svedčia, keď cirkve obdarovali, to vždy tak činili, aby na pokom darované majetky vlastnosť jedine cirkvi katolíckej príslušnú tvorily.

A nie len králi, ale aj iní, keď na ciele cirkevné dary svoje obetovali, vždy neodvislosť majetkov cirkevných pred očima mali.

Nasledovne majetky cirkevné sú nie pôvodu štátneho, ale pôvodu *nábožného*, čo minulost historická neodškriepiteľne tvrdí.

Predmiersky.

BESHEDNICA

Volebná piesen.

Nápev: *Neorem, nesejem . .*

1. <i>Liberála sluby, Zhnité jako huby; Vtedy ti sľubuje, Keď sa kortešuje.</i>	5. <i>Čo ty chceš odo mňa, Riekne ti: sedliaku, A či som ti nedal Už dost na pálenku</i>
2. <i>Keď si ho na koňa Pevne už posadil, Vtedy sa ti smeje, Že ťa prekabátil.</i>	6. <i>Ja som si za toto Kúpil tvoje votum, A preto chodz s Bohom Odo mňa; sme punktum.</i>
3. <i>Nepozná ťa viacej, Jako už voliča, Jak sa mu neklaňaš, Poradí sa biča.</i>	7. <i>Ty zklamany volič, Čo si teraz počneš, Zdaliž ešte teraz Im tiež na lep sadneš?</i>
4. <i>Keď ho dažo prosíš, By v prospech na sneme Za teba čo robil; Vtedy ťa vysmeje.</i>	8. <i>A keď ťa zkúsenosť Ešte nenaučí, Potom sa nežaluj, Že ťa bieda mučí.</i>

Mentúz.

My máme už dost.

Málo kto sa rajde na svete v terajšom veku, že by o sebe mohol povedať: ja mám už dost; nič mým nechýba. Každý aj ten rajbohaší chce mať čím viac, aby takto v jakýchkoľvek ťažkosťach a okolnostiach mohol smele kdekolvek sa postaviť; ba čo viac pri tých najbohatších nachádzame v najväčšej miere bažnosť po majetku a peniazni. Chudobný sa uspokojí aj s menším kapitálom; boháč chce mať vždy viac a k tomuto často aj podlé prostriedky použije. Toto je smutná vec, ale často sa stretáme s ňou v živote, čo nás o tom môže presvedčiť, že bohatstvo je není priam ten najlepší prostriedok, ktorý blaženým učiní človeka.

Gattin Maria tiež patrila medzi tieto divotvorné stvory, ktoré majú všetkého dost. Ona viedla kedysi veľmi potupný život; kto ju znal každý opovrhnul ju, lebo takúto osobu ešte nevidel. Mala mnoho peňazí. Nevážila si nikoho, lebo bola nad mieru pyšná. Ten ovrženia hodný život, ktorý kedysi viedla, nezmenila ani teraz; takou bola, ako predtým, len že v tajnosti. Ponevác nečistému životu bola prirýknutá vždycky, ani teraz nezmenila mravy svoje. Prstom ukazovali na ňu čestní ľudia, ako na najpodlejšiu osobu v celej dedine. A ona si z toho nič nerobila; žila v tichosti so svojim Štefom, ktorý ju veľmi rád mal. On bol necvičený, zabudnutý človek, ktorý len svoje peniaze opatroval, pri tom ale taký

podliak, jakého si ešte nevidel. Volal sa Chrap Podjavornický. Ináč ho nevolali len Štefom Chrápom. Ale mali aj prečo tí ubiedení ľudia. Zdieral ich bez všetkého milosrdenstva; horší bol, ako ten najposlednejší žid. Hlavná vec bola v tom, že nevysloviteľne ľúbil Marinu. A ponevác bál sa, že keď by si ju vzal za svoju manželku, mal by s ňou dietky a na tieto by musel peniaze svoje obrátiť, neoženil sa. Oni žili spolu, jako brat so sestrou; tojest nie, ako dve najpodlejšie duše, ktoré sú jedna pre druhú stvorené. Tí čo ich znali naješie by vedeli o tomto vyprávať; už sa celý svet hrozil nad tým, čo popáchaly tieto bezbožné duše. Náboženstvo si za nič nedržalo; potupne sa chovaly proti kňazom; kde mohly tam ich očerňovali, lebo každý skutok ich protivil sa viere.

— My sme neodvislí ľudia — rieknu často Štefo Chrap — my sa nebojíme nikoho. Čo nám kto urobí? Či nemáme dost všetkého? Peniaze naše premôžu všetko.

— Tak-tak starý pán — riekla Gattin Maria — my máme už dost; čo nám kto urobí? Keď by ani nemali tú službu, v ktorej sú teraz, čo sa stane. Či nevyžijeme z našich sgezdovaných peňazí. Ja mám vyše päť tisíc, oni ale skoro tridsať tisíc; kto nám čo môže vykonať.

— Nikto; ani ten najsmelší človek, Marina moja! — odvetil on — lebo ja bych ho naučil. Ten by až vedel, s kým začal sa hrať. Ty si veľmi dobrá osoba; ty vieš tak gazdovať, ako nikto inší. Ja nepotrebujem viac tú službu, v ktorej som, nech si ju majú, keď tak chcjú tí predstavení: lebo ja som už veľkým pánom.

— Áno veľkomožný pane pravdu rozprávate — povedala ona. — My máme už dost, veru sa ani nemusíme viac trápiť. Boh nám poprial všetko; teraz môžeme blaženo žiť. Však vedia, ako je to dobre, keď sa človek o nič starať nemusí. Ja verím síce v Boha, ale modliť nám sa k nemu netreba: nech sa modlia tí, ktorí vyžiť nemôžu.

— Toto sa mi najlepšie ľúbi Marina! — doložil on — lebo ja — pravdu mlúviac, málo kedy som si pomyslel na Boha. To mi ani nebolo treba; od začiatku som nevedel, čo je bieda. Moji rodičia mali vždy dost. A aj my máme dost všetkého.

— Máme veru — posmešne povedala Gattin Maria — môžeme teda tak žiť, ako sa nám ľúbi. Ja nemyslím, žeby kto druhý taký blažený život mal, ako my.

— Aj ja som toho presvedčenia — rieknu Chrap — lebo bohatstvo je najväčšie blahoslavenstvo. Jak v nebi dávajú mnoho peňazí od všetkého, tak bych tam rád prišiel. Ináč nechcem ani počuť o tomto; radšie do pekelného dna, ako bez peňazí žiť.

— Ale veď máme dost — doložila Gattin Maria — a keď zomrieme, aj do truhly si môžeme niečo dať. Veď všetko nebude kňazom; tí majú dost, keď dostanú od pohrebu dvadsať zlatých. My máme už dost, preto sa aj po smrti chceme s peniazmi zaoberať.

Tieto slová trochu mrzely Chrapa Štefa, ale nič nepovedal; tak utíchnul, ako by sa najlepšie cítil. Ale vec sa tak nemala. On cítil čosi vnúternejšieho a toto ho trápilo. Nemal pokoja nikdy. Čo nie s jedným, to s druhým sa žral a každý ho preklínal. Už aj tá zem, v ktorej bude ležať, bola prekliata. On si z toho nič nerobil, tak sa držal proti druhým, ako by ten najblažejší človek bol. Často sedel v kuchyni, rozprával sa s Marinou, nadával dievkam a každého opovrhnul. Jeho život bol refazou tých najväčších nepravostí. Te peniaze a bohatstvo ho k takým skutkom priviedly,

nad ktorými by poriadny človek bol pľul, ani tí najlepší priatelia — jakých volakedy má, vždy ho preto nenávideli. A ani on nemohol nikoho návidieť; taký bol, ako zlý duch, ktorý len závidel vie každému.

Tak sa zdalo mnohým, že tým nepravostiam, čo popáchal Chrap Štefo, nebude konca; aspoň mnohí tak vravili že on je jak železo: nezomre snáď nikdy. A on aj v tomto dôveroval. Jest pravda že bol trochu prislepý, ale toto bol znak dávnej mravnosti, s ktorou sa krásne vyznačil! Dobre to vedel každý odkiaľ to pochádza; nepredarmo vraví naše príslovie: každú šelmu Pán tresce. Neskôr bol ešte ináč pripravený. Tak mu tľklo srdco, jak zvonové, a on sa niekedy až tak zviľal od bolesti. Na to poznamenal istý znalec rozvažitý, že je to trest Boží za tie skutky ľúbosti, ktoré, čo mladý popáchal. Možno aj pravdu povedal; niektorí rozprávali, že on mal veru kedysi veľké známosti, lebo bol driečny šuhaj.

A aby dva sebe rovní sa stretli, a nemuseli nad tým smútiť, že jedon má to, čo druhému chybuje, aj Gattin Mariu Pán Boh pohladkal. Bôľ v hlave trpela každý týždeň aj tri dni. Nevedela si pomôcť; ani lieky, ani lekári nič neosožili; to bolo vraj za ten krásny život, ktorý kedysi viedla. Pri tom jej ustá do tyla vykrivilo, triasla sa jak huspenina, často nevedela o sebe. Ale ani toto nebolo ešte všetko, upadla do hnusnej nemoce, telo jej hnilo, bez prestania ju hrozné muky morily.

Najstrašnejší trest bol v tom, že obidvaja skrz to, čo tak smele hlásali na vnivoč privedení boli. My máme už dosť sa na opak obrátilo; ony mali veľmi málo, ba z hola nič, lebo o všetko prišli. Priam vtedy, keď boli takito choi ich volakto podpálil; peniaze a všetko vzácnejšie sa zmizlo, a tak boli znivočení ako nikto ešte v tej dedine, kde bývali. Zomreli v jeden a ten istý týždeň obidvaja. Nemali ich za čo pochovať, nezvonili im na pohrebe, lebo sa nechceli vyspovedať. Všetko bolo pohoršené nad nimi. Kto počul o nich, každý sa napálil, lebo takýchto ľudí ešte nikdy nevidel. Ani ich len nepochovali tak, jako druhých poriadnych ľudí, von z cintorína mali miesto a každý ukazoval na ich hroby.

Dlho ešte po ich smrti zostaly tie slova: „My máme už dosť. Nejedon povedal: — čím sa prehrešili, tým boli trestaní. „Božské mlyny pomaly melú, ale isto.“
Ján Zilinský.

Tých všetkých ct. predplatiteľov, ktorých predplatok už vypršal, úctive prosíme svoj predplatok obnoviť; tých ale, ktorí predplatili, preto ale „Krestan“-a nedostávajú, prosíme peniaze reklamovať na pošte, alebo poukážku s tých peňazí nám poslať, aby dľa miery spravodlivosti pokročiť mohli.

Vydavateľstvo.

Gróf a dr. Ferdinand Zichy je čestným doktorom. Gróf a dr. Ferdinand Zichy, tento neohrozený a herský vodca ľudovej strany a za práva kresťanstva bojujúcich veriacich pred 50 rokami stal sa doktorom múdroslovia. Z príležitosti 50 ročného jubileuma doktorského bpeštianske vŕeučelisko vyznačilo ho diplomom čestným, ktorý deputacia z profesorov sostavená mu odovzdala. Nech Otiec nebesky žíví nášho herského vodcu.

25-ročné jubileum hlavného a sídelného mesta Bpešte. V septembri t. r. bude tomu 25 rokov, čo sa Budín s Budapešťou spojil; toto jubileum, ako hovoria, len celkom v tichosti sa bude sláviť.

Predseda snemovne veľmožov. Sotva zavrel oči bývalý predseda snemovne veľmožov Vilem Tóth, už vzaly počiatok rozličné kombinácie. Jako väčšina časopisov tvrdí, pravdepodobne gr. T. Károlyi páry bude predsedom snemovne veľmožov.

Podsprávcom ostrihomského seminára stal sa urminský dekan-farár a cirkevný školský dozorca Jozef Brühl, ktorý tak vysokoučenosťou, jako kňazskou horlivosťou a neunavnou činnosťou vyniká. Nech ho Boh žíví a mu dá dlhý, so zdravím spojený život.

Milost Ducha sv. V Toplici nedávno kalvíni L'udevít Nagy a Alexander Bakoš navrátili sa do lona cirkve katolickej v prítomnosti veľa veriacich. — V Bystrici zas protestantka vdova Affenzellerova stala sa katolíčkou. — V Alžbetove kalvíni: Gizella Rákossy, Ignácova Heni, L'udevít Simon, Michal Bertalan, Karolova Vidámi, Zuzanna Szabó tiež vstúpili do lona cirkve katolickej. — V Balonyi strážamajster četnický Fraňo Horváth stal sa katolíkom.

50 rokov ablegatuje už neodvisliak Jozef Madarász; za ten dlhý čas vždy ten istý okres s tým istým programom zastupoval.

Missie. Daubner a Szilveszter trnavskí jezuiti od 28. mája až do 6. júna missie vydržovali v Letanovcach v spišskej stolici.

Už je menší pečeť vystahovalcov. V roku 1897 o 80 tisíc ľudí menej sa vystahovalo, nežli v r. 1896. Len zo samého Uhorska o 12 tisíc menej osôb ta prišlo, nežli v r. 1896.

Pomáhajme pp. karmelitom. V Budapešti medzi Pešťou a Novou Pešťou nenie kostola; zvlášte robotnícky ľud bol tam v tomto ohľade opustený. Rábski karmeliti smilovali sa nad tým ľudom a ubydlili sa tam a i kostol začali stavať; samé ministerstvo nahliadlo, jako veľmi je tam potrebný kostol a preto povolilo, aby sa sriadil halierový spolok, ktorý bude sbierať milodary na ten kostol. Kto chce byť členom toho spolku, nech pošle mesačne 10 kr., alebo celoročne 1 zl. 20 kr. a síce na meno vp. pátra Soosa (Bpešť. VI. Huba u. 12. Karmeliták zárdája).

Výchova bez Boha. V Petriči desať ročný žiak syn Jána Marcesku, veľmi prosil rodičov, aby ho so sebou pojali na svatbu. Z ohľadu na zkušku ale doma ho nechali navzdor všetkému plaču. Rozhorčený chlapec obesil sa, zakiaľ rodičia na svatbe boli. Kto vie, jako bol vychovaný; lebo bohabojné dieťa si na tak oľavný skutok ani len nepomyslí.

Hrom zabil statkára Pavla Vörösa v banátskej obci Futake práve vtedy, keď s manželkou a deťmi pri stole sedel. Ostatným nič sa nestalo.

Kresťanský socializmus. Z Horniakov veľa robotníkov chodí na Dolniaky. Tak i toho roku veľa horniakov prišlo na robotu do Pétervásáru na statok grófa R. Želinszky (do aradskej stolice). Tieto dni tí robotníci poslali domov ženám peknú modliacu knižku a pátričky. Chválili sa v liste, že im je dobre, do kostola môžu chodiť, ba i na pútnicke miesto milostné ich poslalo panstvo. Či by také čo vystalo od svedomia zbavených socialistov?

Aký otec, taký syn. V Dolaváre učiteľ D. Novákovič potrestal nezďarného syna zámečníka Raiča. Chlapec domov ušiel a ponosoval sa rodičom. Rozpajedený otec na ceste čakal učiteľa, ktorý mu všetko ticho a súšne rozložil. Lenže sotva spravil učiteľ napred dva-tri kroky, keď zámečník tak ho ovalil po hlave palicou, že hneď na zem klesol. Či tento otec lepší bol, nežli jeho nezďarný a neporiadny syn. Mnohí rodičia sami kazia svoje deti.

Manželku zabil. Ján Asencič v Sütökve v opilom stave povadil sa s manželkou, medzi čím do takého hnevu prišiel, že chytil sekeru a rozdvojil žene hlavu. Potom ale uskočil. Či my nehovoríme vždy, že z pekelnice korheľskej len ohavné skutky pochádzajú, a mnohí predsa si nevšímajú naše napomínanie, lež i ďalej strebú bez miery tú zkazonosnú vodku. L'ahšie je nič nepiť, nežli piť a mieru držať.

Vystahovalci. V spišskej stolici z 4752 povinovatých dostavilo sa k odvodu vojenskému (kassentirke) len 2644, ostatní 2108 hneď všetci vystahovali sa do Ameriky hľadať lepšie šťastie, lebo tu v uhorskej krajine niet teraz pod panovaním hnusných liberálov a úžerníkov šťastia pre chudobných ľudí.

Zúrenie úžery. V Bielych Kostoloch súdnou stolicou pod obžalobu postavení sú nasledovní úžerníci: Karol Löwy pre 285 pádov úžery, 1 klam, 110 prípadov falšovania listín. Tedy tento nepokrstený víťaz je obžalovaný pre 396 priestupkov. Konrád Löchel pre 79 prípadov úžery, Šimon Flesch pre 3 pády úžery, Vasa Talič pre 6 prípadov úžery; Herman Nadaš pre 48 prípadov úžery. Ejhľa svedomití rytieri!

Pani tatička matrikárkou. Kalvinka manželka jedného aradskeho tatíka vedie matriky. Keď dozorca prišiel, či sú matriky v poriadku, pán tatík povedal, že hneď sa môžu dať do práce, len nech počkajú, zakiaľ manželku zavolá, ktorá vedie písáreň a píše matriky. Vysvitlo, že ona výborne rozumie tej veci, lebo všetko v tom najlepšom poriadku najšli.

Plat tanečnice. Karola Otero, ktorá je len orfeumskou tanečnicou, 12 tisíc frankov mesačného platu má. To je už potom pekný plat; kolké devy ešte samé platia, aby len mohli tancovať; a táto jak hroznu smmu má len na jeden mesiac.

Hrozný požiar. V gemerskej obci Sumjac rečenej 17. júna hrozný požiar zúril, ktorému v obeť padlo 140 domov a 300 stodol. 3000 ľudí je teraz bez prístrešia a bez chleba v tej obci.

Role, ktorých niet. Dolfo Švarc, David Weis a Julo Schweiger židovskí jednatelia pred päťmi rokmi predali Palkovi Rohoškovi, kresťanskému staviteľovi budapeštianskemu majetok Dulfa Schwarca v Ižáku. Lenže Švarc nemal rôľ; Rohoškovi ukiazané role ale, za ktoré on 80 tisíc zl. dal, cudzie byly. Pri smluve pomáhal: dr. Braun a Róža, tiež židia. A hľa z týchto vtákov len dvaja sú odsúdení, Schwarz na 2 aj pol roka Róža ale na rok.

Bieda v Španielsku. V Španielsku je veľa tisíc malých hospodárov, ktorí dnes len nádenníctvom si vyhľadávajú každodenný chlieb, pretože štát im sobral majetky preto, že nemohli daň zaplatiť.

Fabriku Michala Treskoňa na hospodárske stroje, odporúčame do pozornosti našich ct. čitateľov, jeho oznam je tak v minulom ako v budúcom čísle našich noviniek k čítaniu. Objednávky sa majú adresovať: *Michal Treskoň, Nagy-Bittse (V.-Bytča) Trencsén megye.*

DOPISY.

LIPTOV SV. MIKULÁŠ, 13. júna 1898.

Velactená Redakcia!

Náš hlavný župan Kürthy sa veľmi zle cíti v L'uptove, už ani len v svojich verných mameľukoch, ba ani v služných nedôveruje a popísanie voličov na rok 1899 na stoličných úradníkov sveril. Tak tedy stoličný dom nielen pri voľbách, lež i pri popise je prázdny, čoho následok je, že naši úradníci mnoho zameškajú, a preto každoročne nové stanice písárske pre stoličný dom sa zakladajú. Jako som počul, v ružomerskom okrese pri popise vyznačil sa Peter Vitališ, stoličný fiškál, ktorý nie tie najmenej s 2 zl. 44 krajciarmi odanené dve osminy vyhľadal, lež najviac s 3 zl. 12 krajciarmi odanené, a pretože i táto daň je primalá, dal si také svedectvo vystaviť, že 3 zl. 98 krajciarov je najmenší census, dľa tohto v Likavke sotví 10 gazdov bude mať volebné právo a Ružomberok s ulicami, pretože sa census dľa Likavky riadi, asi o jedensto kresťanských ľudových hlasov menej mať bude. — Tak tedy ľudová strana v ružomerskom okrese výhľadu na víťazstvo viac nemá, lebo keďoročne ľudovým voličom hlasy obstrihajú, a zas noví úradníci, krčmári a takí vlastenci, ktorých v Poľskej kolísali, v značnom počte medzi voličov sa berú.

Podivné je, že ten popisujúci výbor pod predsedníctvom nášho fiškála, hlasy ani opravdive nepopísal, lež len ceruzou značil, nasledovne doma všetko popremienat môže.

Zvedaví sme, čo urobí sústredný výbor, ktorého predsedom je Julo Palugyay, podžupan, lebo jako bolo počuť, proti popisu tomuto je žaloba zadaná.

A takito ľudia ešte o vlastenectve dačo hovoria, kdežto prvá podmienka vlastenectva je: zákony plniť a tým viac, keď prisahu z oží, že pri popise svedomite zachádzať bude.

A. Brezovický.

MURÁNHUTA, 18. júna.

Vážený pán Redaktor!

Známa je z novin moja tlačová pravota dňa 2. júna v Budapešti pred porotným súdom pojednávaná. Všetci židovsko-zednárski tatári, cesnakoví šovíni strehli na mňa, jako jastráb na kuriatko, jako vlk na beránka, aby mňa mohli schmatnúť, roztrhať, sožrať. A mali jako isto, že budem odsúdený a do väzenia uväznený. Aby sa takto so mnou stalo, na to i kráľ. fiškál pán Geguš všetko vynaložil. Rečnil proti mne s neslýchanou jakousi tuhou zúrivosťou, hnevom, vzteklosťou. Vychvaloval zednárov a zvlášte židov; mňa však zneuctoval, potupoval, reverendu so mňa strhnúť, zdrapíť a mňa do žalára uvrhnúť žiadal, kázal. Keď sa takto vztekal, zúrnil, reval, ja som si pomyslel: není divu, že tak diabolicky zúriš, vztekaš, reveš, si sednár. A Pán Ježiš Kristus dokázal svoju moc. Kristus zvíťazil. Keď si temer všetci mysleli, keď každý bol toho presvedčenia, zvlášte každý cesnakový cibulový šovín, že iste budem odsúdený a uväznený, tu aj ku veľikému prekvápeniu porotný sud ma za nevinného vyhlásil. Komu-že to mám vlastne pripísať a za tak neočakávané víťazstvo, komu-že som zaviazaný z hlbín srdca mojeho najvrúcnejšie moje vďaky vzdávať? Trom mojím mocným nebeským slavným Advokátom, asice: a) najsvätejšej Matke Božej vždy nepeškrvnej bi. Panny Marii. b) Svätému Jozefovi jej ženichovi pestúnovi Krista Pána a c) Svätému Antonovi paduaskému. Týchto troch som si zvolil za Advokátov v mojej tlačovej pravote, k týmto som sa dô ene utiekal, týchto som vzýval, prosil, aby ráčili byť mojimi advokátami, mojimi obrancami; aby sa ráčili u Pána a Boha nášho Ježiša Krista za mňa prim uvať, aby On, bude-li to Jeho svätá vôľa, mojej tlačovej pravote slavné víťazstvo milostive popriat ráčil. A aj Pán Ježiš Kristus prosbu mojích troch advokátov jemu prednesenú milostive vyslyšať, pravde nadľžou a mne nad cesnakovými šovinami, satanistami, mojimi nepriateľami slavné víťazstvo vydobýť milostive popriat ráčil. Zvolám z najhlbšej útroby srdca mojeho: Sláva! večná sláva Tebe Pán a Boh môj milý Pane Jezu Kriste za túto tvoju mne nehodnému preukazanú milosť! Sláva! večná sláva i Vám milým trom advokátom mojím! Tebe najsv. Matko Božia, tebe sv. Jozefe a tebe sv. Antonine! za vaše tak láskavé mi preukázané advokátstvo, že ste mi tú milosť vaším mocným u Pána Ježiša Krista za mňa orodovaním vyprosili, a tým mňa od väzenia vyslobodili.

Vrelú moju vďacnosť, srdečné moje vďaky vzdávam i vám vážený pane Redaktor, milý drahý v Kristu brat môj, za tú vašu tak uprimnú, tak srdečnú braterskú lásku, ktorú ste mi tak mile preukazovali. Vďaky vzdávam i tým pánom porotcom, ktorí svoje vóta dali, že som nevinný. Srdečné vďaky vzdávam mladíkovi Jožkovi Nosáiy horlivému ľudákovi, ktorý ma na mojej ceste do Bpešti a nazpät doprovádzal a tak ochotne, vďačne mi posluhoval. Konečne srdečné vďaky vzdávam panej Marii Mišura za jej pohostinnosť, ktorú mi po čas mojeho pobytu v Budapešti tak vďačne preukazovala. A čo najsrdečnejšie vďaky vzdávam všetkým tým, ktorí vrúcne svoje modlitby, svoje prosby k Pánu Bohu vysielali, aby mi ráčil byť

na pomoci. Všetkým Vám pl. tit. milí páni moji volám: Sláva, vo tri vrchy sláva Vám! Sám Boh budú Vám hojnou odplatou za vašu mne preukázanú uprimnú lásku. Ja na vás nezabudnem v mojich vrúcich modlitbách, z lášte in „Memorito.“ Majte i Vy v blahej pamäti vášho srdečného priateľa a cititeľa

Ondreja Rojko,

vysl. farára, ľudáka, antizednára, antisemitu.

Iglov, (Nová-Ves) 20. júna 1898.

Vážený pán Redaktor!

Na veky pamätné dni byly pre nás 4. a 5. juni. Dňa 4. júna prišiel k nám náš najvyšší Pastier Pavel Szmrecsányi k udeleniu sviatosti birmovania. Ach, byly to hodiny, v ktorých sa otcovská láska a deťinská oddanosť objímala. Banderium a dlhý rad kočov išly v ústrety veľkému hosfovi na hranicu a tak slávnostne doprovađený bol k nám medzi hlahom zvonov. Pri bráne prvej priítal ho v mene mesta Iglova dr. Hosz J mešťanosta, pri druhej neďaleko kostola postavený N. Arányi direktor praeparandie, pri dveroch chrámových pozdravil svojho Pastiera dr. J. Beerwaldszky opät. Odpovedi jeho hlboko dôjaly všetkých prítomných, nielen katolíkov lež i inovercov, z ktorých nektorí hovorili: katolíkom bych chcel byť, abych len takého biskupa mal.“ Na čo vstúpi kňaz ten veľiký do chrámu, tu prúdi sa nám do uší utešený spev „Ecce sacerdos magnus“ veľkou akurátnosťou od mládeže tunajzej semenarie prednesený. Od kňazov prevádzarý ide v pôvode z kostola k soche preveleb. Panny Marie na hlavnom mieste Iglova z halierov nášeho dobrého ľudu vystavený, aby ju požeňnal, tu sú už postavené i 4 zástavy spolkové tiež na požeňnanie čakajúce so štyrma krstnými matkami, z ktorých každá s družičkami v sňahobielých šatách obvenčená je. Zástavy tie spolkové sú: I. kruhu katolíckeho II. mládeže školskej III. školských detí IV. terárov. Obrady posviacky v prítomnosti nesčíselného množstva začínajú sa s kázňou o Bohorodičke, ku ktorej sa utíkať máme, po ktorej lúbežný spev sladký a príjemný pocit povzbudzuje v nás. Po vykonanej posviacanke neunávený pastier navštívi náš kostol slovenský, ktorý von i dnu sviatočne rucho vzal na seba. Do chrámu vstúpiac utešeným „ejhla kňaz veľiký“ dvojhlasným spevom slovenským pívitaný je, na čo veľiký ten kňaz, na ktorého čele plnosť kňazstva sa skveje, krásnou zo srdca idúcou slovenskou rečou oslovil ovečky svoje, ktoré jeho otcovskému srdcu toľko lásky vernosti a oddanosti prinášajú, slovami svojimi so sebou tiahne srdce a ovečiek svojích. Sbor spevákov slovenských krásnym dvojhlasným spevom omamuje uši a srdcia prítomných pokiaľ Jeho Osv. chrám si obzrel. Tak tiež i kat. školu navštívil. Druhý deň 2000 dušiam udelil sviatosť birmovania.

Takým istým spôsobom, akým sme ho prijali, sme ho aj odprovadili. Návštiva Jeho sväzok lásky a úcty, ktorý je medzi Pastierom a stadom jeho, silnejším učinila.

Nemôžem, aby som tu nespomenul jedného výtečného muža nášeho duchovného pastiera dr. J. Beerwaldszky, ktorého ľud prevelmi miluje, preto každú príležitosť použije, ktorou by svoju lásku a oddanosť oproti nemu preukázať môhol, ktorý na vzájom roztrhá každý sväzok, ktorý by sväzok ten, čo ho k svojim putá, oslabil, žiaden div, že vidíme lásku a vďacnosť v srdciach zvlášte ľudu nášeho Slovenského sa narodit — veď on ľud náš veľkou láskou objíma. —

Ten preutešený spev, jedine jemu ďakovať môžeme. Jeho Osv. pripodobňoval ho mužovi, ktorý s (a)ými mu hrivnami čo najlepšie kupčí. Nech nám ho Pán Boh dlhé časy ešte z chová. *Jeden úd kat. kruhu*

Muráňhuta, 20. júna.

Velactená Redakcia!

Aleže nás len berú do prádla. Kto? Židovsko-zednárski-liberálno-tatárski cesnakoví šovinisti. A prečo? Preto, že s nimi za jeden remeň fahať nechceme. Najnovšie berú nás do prádla preto, že si nás ľud milujeme tak, jak nám to zákon prirodzený i Boží velí. Toto je v očiach židovsko-zednárskejších, liberálno-tatárskych cesnakových šovinov naša veľiká chyba. I vyhlasujú nás preto títo zednárski šovini za panslávov, za vlastizradcov. Tak to učinili i Vám. Jakýsi Fraňo Csippék — predtým Čipek — bezpochyby tiež jeden zo šovinov nadal Vám v Budapešti Hurlape do pansláva do vlastizradcu. No či je to nie čudno, keď mi kto nadáva do pansláva, do vlastizradcu preto, že slovensky píšem? Iste že. Keď mi všk kadejaký židovsko-zednárskejší, liberálno-tatársky obrezaný či neobrezaný šovin bráni byť tým, čím ma Pán Boh stvoril, čím ma Pán Boh mať chce, bráni mi byť bráni mi slovenským jazykom Pána Boha chváliť, velebiť a oslavovať; no, či je to už potom nie diabolica malícia? A komu k vôli? Kadejakej zednárskej cesnakovej šovinistickej pereputi. Nevieť veru, či by mohla byť ešte ktorá horšia diabolica malícia. Ba ja, asie táto: že s touto židovsko-zednárskou cesnakovou hávedou i mnohí kresťania katolíci-kňazi i laici — je ich infinitus numerus — za jeden remeň fahajú. Mám toho i sám na sebe smutnú trpkú zkušenosť. Čo sa mňa to už naprezývali, čo a koľkokrát sa mne to už nanadávali a až do teraz prezývať a nadávať neprestávajú židovsko-zednárskejší cesnakoví šovini do panslávov, do vlastizradcov. Týmto cesnakovým šovinom a jejich tutti quanti compagiom, pajtošom, zvlášte pak kňazom by som vrele odporúčal a si žiadal, aby si čítali, uvažovali, rozjímalí to, čo tu v Kresťanovi o tejto veci v prítomnom mojom dopise prednesiem. Pýtam sa vás, či viete, že katolícka viera viera to Kristova učí, že jazyk je dar Boží, ktorý nútno milovať nemá-li sa človek prehrašiť proti zákonu prirodzenému i Božiemu? Či viete, že cirkev Kristova učí veľebíť, chváliť a oslavovať, Pána Boha všetkými jazykmi. Či viete, že Duch svätý všetky jazyky — a tuziž i náš slovenský jazyk — posvätil Act. 2. 4. a že všetky v jednotu viery shromazdil. „Qui diversarum linguarum gentes in unum congregavit?“ Či viete, že Boh chce aby tu na zemi boly tak rozličné národy, jako sú i tam na nebi. Apokap. 5. 9. Či viete, že skrze reč žije viera? Kto od nás žiada, aby sme zavrhlí seba samých, svoj jazyk, svoju reč pracuje spolu i na tom, by sme zavrhlí i vieru v Ježiša Krista. Reč je prostriedok nadobudnúť si poklady časné i večné. Reč je spojivom, ktoré nás viaže k Bohu. Či viete, že na reči visí rá oženstvo, mravy a obyčaje? Či viete, že naša viera spolu ale zakazuje vlastizradu, búrenie proti jednote vlasti? Káže vlast milovať, jej jednotu a blaho podporovať. Či to nenie tedy nesvedomitosť nas v panslavisme to jest vo vlastizrade obviňovať. A keď slovensky píšate je toľko, jako panslavismus vtedy prečo vydávajú aj liberálni noviny v slovenskej reči? Ku príkladu Opratového? Jako že by sme mohli písať tomu maďarsky, kto nerozumie ináč, nežli slovensky?

Keď by toto všetko čítať uvažovať a rozjímať chceli všetci zednárskejší, liberálno-tatárski šovini a zvlášte tí, a a Fraňo Csippék, ktorí s tými šovinami za jeden remeň fahajú, do jedneho mecha dýchajú a nám, ktorí ten rozkaz Boží plníme a príklad Pána a Spasiteľa nášho Ježiša Krista nasledujeme, za to do panslávov do vlastizradcov nadávať sa opovažujú.

Keď by i v našom Maďarorságu bydliači Maďari a národnosti, Slováci, Choráti, Sby, Rumuni, Nemci dľa výbornej kresťanskej náuky pospolu medzi sebou žily, tak by zaiste neboly židovských národnostných rozprov, rozbrojov, jako sa to teraz deje na vlasnú zezl a záhubu celej krajiny a ku osobu a velikej radosti zednárskej liberálno-tatárskej cesnakovej bande, hávedí, sberbe satarášovej; ale jako sa to na kresťanské národnosti sluší, mŕovaly by sa vospolok, žily by v kresťanskej láske a svornosti a požehnanie Božie spočívalo by na nás i celej krajine. Vtedy zaiste by platilo o uhorskej krajine to latin ké porekadlo; „extra Hungariam non est vita, et si est vita, non est ista.“ Vtedy by blažením bol z toľkých národností pozostávajúci uhorský národ.

Dokiaľ tu panovať a svoj tyranckú moc a vládu vykonávať bude zednárska liberálno-tatárska cesnaková pereputá a dokud s touto prekliatou, kliatbou Božou zľženou pereputou za jeden remeň fahať budú ešte i sami mnohí katolíci, ba ano ešte i mnohí judášski kresťanskí katolícki kňazi jako sa to teraz deje, do toho času na to, aby tu v Maďarorságu lepšie bolo, ani myšenia nenie. Toto by sa len vtedy stalo, keby kresťansko-katolícka ľudová strana pod zástavou svätého kríža Kristového bojujúca nad zednárskejší liberálno-tatárskym cesnakovým liberalismom zvíťazila a moc, vládu a panovanie do svojích rúk prevzala. Avšak: keď ju v tom svätom boji k dosiahnutiu slavného víťazstva i sami kresťania katolíci a kňazi hatia, prekážky činia, v zednárskejší liberálnom tábore pod zástavou satarášovou proti nej bojujú.

Pýcha, zednárskejší liberalismu, pýcha je to, ktorá tu v Maďarorságu je nepriateľ jednoty národnosti. Táto pýcha je tá ktorá, trhá jednotu, ktorá národnosti jednu proti druhej hucká, aby sa medzi sebou kúsaly, hrýzly, trhaly, žraly. Židovsko-zednárskejší liberalismus má z toho radost, lebo ošoh, lebo viedy môže tým snadnejšie panovať, a tlačovať, a pri svojích masných hrncoch pokojne si hovieť, dobre jiesť, piť hýriť, prostopašiť, a ty ubohý ludu tri núdzu, biedu. A Bohužia! týmto zednárom liberálnym, týmto trúdom krajiny pomáhajú jednotu trhať, i sami nejedni podliackí, judášski kresťania katolíci a kňazi, prečo? Preto, lebo im zato ten zednárskejší liberalismus dáva svoje masné hrnce vylizovať.

Ja vám tú úprimnú radu dávam, odstúpte od tých masných zednárskejších liberálnych cesnakových hrncov, nevylizujte ich nikdy. Je to hrozne špatná, hanebná, podliacka vec tie sosmradné zednárske cesnakové hrnce vylizovať; tým sa musíte každému statočnému človekovi celkom zoškľiviť; každý statočný človek musí sa od vás tým liberálnym smradom presiaknutých a ním smrdiacich s oškľivosťou odvrátiť, vami opovrhnuť.

Končím môj dopys nasledujúcimi paráti hodnými slovami:

„Na poli náboženskom sa iste národnosti svorne siju; náboženstvo národy spojuje. Židovsko-zednárskejší liberalismus a nevera rozdvojuje.“

Ondrej Rojko, vysťúžilý farár.,

Z TURČ. SV. MARTINA, 20. júna 1898.

Vážený Pane!

Pán „Pravdomluvný“ v čísle 23. piateho ročníku „Kresfana“ odpovedajúc na odvetu censúrneho odboru bytčianskej našej filiálky, tvrdí mnohé vecl, ktoré týkajú sa osôb, nehodia sa ku verejnej diskussii. Vecné výčitky jeho, tak na príklad ohľadne zisku filiálky, zakladajú sa na nesprávnej informácii. Koľko bolo vo filiálke bytčianskej ztrát dokázaných, toľko sa odpísalo, a preto je jej zisk v roku 1897. tak chatrný. Banka Tatra, vždy, od svojho založenia počnúc, mužne vyznala a opísala vyskytnuvšie sa ztraty, to vie celý svet, a preto má aj ľud k nej dôveru.

Či spôsob pána Pravdomluvného — v novinách spočovať ústav — môže veci poslúžiť, nevieme. Lepšie by bolo, keby pán Pravdomluvný, odhalil svoje incognito, a prišiel k nám, ak je skutočne naším dobroprajníkom, a dal nám ústne svoje dobré rady. My ho dačne vypočujeme, a prijmemo poučenia. *)

Správa banky „Tatry.“

*) V tej veci vám môže aj redakcia poslúžiť. Schválne jedine len preto do Bpešti ísť ale nevyplati sa.

ODKAZY REDAKCIE.

Rukopisy nedávame nazpät a listy bez odpisu mena neberieme do povahy.

Vrele prosíme ctených spolupracovateľov a opisovateľov „Krestan“-a, aby ráčili dopisy nedelu, alebo pondelok poslat, ináč nemôžeme ich uvereniť v najbližšom čísle.

Malženice. Tých 10 výtiskov sme dostali; Pán Boh zaplac. Preto ale prosíme vás, aby ste nám sdelili dižobu za ne; lebo priatelia budzme a dlhy si plaeme. — Čaca. Pravda neviete, čo sa to robí. V Žiline na fare o všetkom sa dozviete. V tomto poslednom odkaze vám musím sdeliť, že Kaco-Maco nechce o dobrej rade nič vedieť, on je ešte vždy len tým starým zatatým liberálom. A veď mu dosť trúbime do uší: Kacmaco liberál, čos urobil; — Keď si sa ty od nás preč odhodil; — milší ti bol cudzák; — dopratáný čudák; — nežli . . . . — Ján Ostrihal v L. Veľmi múdro. Nech vás Pán Boh živí a daj vám dobrej sily. — Kubo pod strechou. Len neklesať! To je pravda, že nenie lepšie, nežli dobre. — Zvedavý v Rybníku. Toto by malo byť posledné číslo, ktoré zo starého pera vyšlo. Zkúsenejšie a lepšej sile vdačne prepustí človek miesto. — Jožko Lapaj v Trebaticiach. Hja kto nemá v hlave, musí mať v päte. Odovzdajte susedovi pozdrav; a či on nenie Václav? — Nitra-

Ujlak. Blahoželáme vám. Ešte ste sotva kedy mali z Budapešti duchovného. — Miavčan. Len to mu pošeptajte, že prázdny sud hučí. — Neznaboh v Novom-Meste. R. V. Len Boha sa nespúšťajte, lebo ináče i kolesá časného šťastia na zad sa vám budú krútiť. — Krivonosý v Novej-Vsi. To nenie tak ďaleko. Rabin vás to už dávno mohol naučiť. Vy máte viac za ušiami, nežli pred ušiami. — Váš duchovný v Ossekalovcach múdro pokročil, lebo radšej boj sa, nežli lakni sa. — L. K. Urmín. To je taká múdra práca, jako keby si kto prv chcel zaopatriť toporisko a až potom by kúpil sekeru. Ináče to je pravda, že komu sa nelení, tomu sa zelení; a kto ráno stáva, bohatšie sa máva. — Ján Figliar v Bojne. Černidlo vám vuschlo, pero sa vám zlomilo, hlava sa vám pukla, prsty lámkou sú trápené: iné si nemôžeme myslieť o vás. — Kocurice Veľmi dobre; — Pinkás. Čo vám to napadlo? Ani môj dedo nebol židom. — Predmiersky. S Bohom! Srdečné vďaky za vďaky hodnú podporu. Všemohúci vám to vynahradz! — Sliáč. Čo nového? Len „Našu Nádej“ som si podržal. Čo povieš na to, čo sa so starým stalo?

Spolu tu upozorňujeme ct. predplatiteľov na to, keď niekto nedostane noviny, nech listovne alebo na korrešpondenčnej karte nepýta druhé, lebo to je uno-vanie a i útraty, lež nech ide na poštu a osloví pošťára, aby reklamoval noviny úradne on. To je povinný učiniť každý poštový úradník úplne za darmo. Keď by niektorý to nechcel urobiť, treba to napísať do žalobnej knihy, jaká musí byť na každej pošte, alebo v liste ho udať u poštovej, direkcii. Veď to potom vykoná. Úradná reklamácia má ten osov, že pošťári väčší pozor dávajú na novinky a nerozhadzujú ich tak ľahkomyslné.

Prosté a figliarske nápady.

Pečujte, pane Bobku, stretol som sa s jedným pánom, ktorý tak sa nanášal na vás, že od strachu hneď som prešiel na druhú stranu.

A prečo?

Bál som sa, že si bude chcieť päť zlatoviek požičať odo mňa.

Mladá vdova: Ale pán doktorko, veď ma tak hlava bolí, či neviete proti tomu lieku?

Lekár: Akoby nie, vydajte sa, len že vtedy vášho muža bude hlava boleť.

Knižná polica.

Hora Levočská. Napísal Ján Straka. V Košiciach. Cena 15 kr. Vrele odporúčame.

Svätý Jozef. Soslovenčil dr. Jozef Janda. Vydal Spolok Sv. Vojtecha.

Mesačník „Naša Nádej“ rečený vrele odporúčame ct. čitateľom. Obyčajne na 24 stranách on vychádza každý mesiac. Tieto sošity majú za cieľ rozširovať poklonu k prev. Sviatosti Oltárnej. Cena na celý rok 80 kr. Zvlášte duchovným a ruženským spolkom ich odporúčame do priazne.

Časopis museálnej slovenskej spoločnosti. Rediguje A. Sokolík. Dvojmesačník. Cena 1 zl. Vrele odporúčame.

Brezňové kvety (Milostné pražské Jezulátko) vydal kamelitský kláštor (Bpešť, VI. Huba u. 12). Cena utešeno v plátne viazaného a vyše 100 strán obsahujúceho výtisku 30 kr. Vrele odporúčame.

„Veľká Novina“, čili la saletteské proctvo, ktoré vzfahuje sa na koniec sveta, a ktoré Panna Maria dvom pastierskym deťom sdělila. Cena 25 kr. — **Veľká pliaga sveta.** 120 strán obsahujúce dielo toto vysvetľuje veľkú novinu. Opisuje boj Ancikrista s Eliášom a Henochom, opisuje i to, v jakom tele budeme vzkriesení, kde budeme bývať, čo budeme jiesť atď. Cena 70 kr. — Tieto diela razom objednané stoja 75 kr. Vrele ich odporúčame.

Príprava ku sv. spovedi a prvému prijímaniu. Poslovenčiu dr. Jozef J a n d a. Cena viaz. 15 kr.; broš. 10 kr. Vrele odporúčame toto výborné dielo, ktoré *Lujza Cery* v Budapešti vydala.

Budapeštianske obchodné zprávy.

1. **Zbožie.** Pšenica (žito) banátske 00—00. — Od Tisy 12.65—12.45. — Od Pešti 12.60—13.40. — Zadunajské 12.65—13.45.

Raž 8.60—8.70.

Jačmeň na krmenie 0.00—0.00. — Do pálenice 0.00—0.00. — Na pivo 0—0.00.

Oves 7.20—7.60.

Kukurica 5.40—5.50.

2. Múka.

0	1	2	3	4	5	6	7
23.00	22.40	21.50	20.80	19.90	18.70	17.40	15.60
			7½	8			
			14.00	7.90			

Otruby fajnové 4.90, grobovité 4.80.

3. **Strovy.** Veľká biela fizula 7.50. — Malá 8.50. Hrach 11.00. — Pšeno 4.75—5.25. Konopné semä 10.50—11.00.

4. **Semä na sejbu.** Červená jatelina 32—40 zl.

Staré semä 00—00 zl. — Lucerna 35—24 zl. — Baltacim 00.—00.00. — Muhar 6—6.25 zl. Ladník 5.75—6.

5. **Hyd a vajca.** Kura 60 kr. — Sliepka 70 kr. — Kapún 1 zl. — Morka 2.80. — Krmená hus 3.60. — Kačka 1 zl. — Krmená kačka 1.50. — Vajca 6—7 kusov 20 kr., 32—34 kusy 1 zl.

6. **Svine.** Prasee 1 pár 120—180 kilov 54—58 kr. Staré, 1 pár 320—380 kilov 55—59 kr.

7. **Telce.** Živé 28—30 kr. kilo. Sekané mäso 00—00 kr. kilogram.

8. **Masť a slanina.** Sviňská v sudoch 65—69 zl. — Bielotabuľová 60—64 zl. (v troch kusoch). — Udená slanina 66—69 zl.

9. **Remeň funtový** od 14—18 kl. terey 142—144.

10. **Kraviny** vrázkované 5—6 kilové 170—175.

11. **Tefaciny** barnavé 10—13 kl. 390—420.

12. **Potrava.** Seno. Lúčne seno 1.70—2.40 kr. — Slama. Na postielanie 1.30 kr. — Žup 1.70 kr.

Zodpovedný redaktor: Mikuláš Lepšényi.

OZNAMY

PRE NAŠE NOVINY VÝLUČNE LEN VYDAVATEĽSTVO „KRESŤANA“ PRIJÍMA.

Papier makulatúrový

je k dostaniu u nás; metrický cent stojí 6 zl. 50 kr.

TLAČIAREN

SVÄTÉHO GERHARDA

V BUDAPEŠTI, VIII. OKRES, PRÁTER-U. Č. 44.

úplne novovystrojená, katolícka tlačiareň hojne opatrená, najvkúsnejšími francúzskymi písmenami, ktorá jakúkoľvek prácu, čo sa tlače týka, od najjednoduchšej až do najkrásnejšej prijíma, a zato aj ručí.

Zvláštne vyzýva pozornosť preveleb. knazstva a obecných predstavenstiev na

úradné výtisky,

ktoré rýchlo, vkusne a čo najlacnejšie rozposiela.

Prosíme pozor dať.

V Maďarorságu veľmi je rozšírené v obchode zavratictvo a ziskuchtivosť. Od tej doby čo som s kosou „sv. Antona,“ ktorej chýr rozšíril sa po celej krajine, zavratickom trochu na prsty klopol, všemožnými figľami napodobňujú ju a prevádzajú ľudí, že ich ľahký tovar je kosa „sv. Antona,“ proti tomu osvedčujem sa, že v Maďarorságu nedrží ani jednatela ani podomníka. Opravdivá kosa „sv. Antona“ len u mňa môže sa dostať.

Ctené vidiecke obecenstvo nemôže sa zaobísť bez jedného nástroja, bez kosy. Dobrá kosa je poklad; zlá kosa je taká ostuda, ktorá ani toho nenie hodná, aby sme ju do ruky chytili. — Každý to dobre vie, a predsa mnohí slepo veria zriedkavými liškavými výrazmi vychválenými kosámi týmto dopieravým odpredavačom. Toto je tá jediná kosa, ktorá doposiaľ nad všetko očakávanie úplne vyhoveľa žiadosť kupovačov.

Kosa „Sv. Antona“

právne zaslúži byť menovaná kosou ľudu, ako ju na mnohých miestach menujú.

Toľkých a takých uznani pôvod je ten, že je ona trváca, ani pritvrdá, ani primáká není a podivuhodne ľahká.

Kosa je tenká, ale hrdlo má mocné, šikuje sa ona do ruky obyčajného kosca; nemusí sa kováčovi poslať, aby jej zohol hrdlo, ponevác následkom tohoto obyčajne zmakne zadná časť kosy.

Vela gazdov následkom chybného kuvania aj tú najlepšiu kosu pokazia. Pri kose „sv. Antona“ nemôže sa to stať, ponevác ona už vo vykuvanom a vyprobovanom stave dostane sa do ruky kosca.

Po jednom kuvaní aj behom viac dní dobre kosí kosa „sv. Antona“ a po jednom brúsení aj na 150 rokov sa dá s ňou dobre kosíť aj tá najtvrdšia brehová tráva.

Za každý kus dobre stojím; nezodpovedajúci premením.

Ceny kosí „Svätého Antona“.

Zdĺžka cmtrov:	70	75	80	85	90	95	100
Cena kusa	zl. 1.—	1.05	1.10	1.15	1.20	1.25	1.30 kr.

Amerganský kosový kameň je veľmi zodpovedajúci tomu cieľu. Cena 25 kr., 10 kusov 2 zl. Striebornooceľová babka s kladivkom v skovadle 85 krajciarov. — Oceľové kosáky „sv. Antona“ po kuse 35 kr., 10 kusov 3 zl. — Pri objednaní 5 kosí, franko, pri objednaní 10 kusov jedenásty sa pričítá. **Jozef Sohr v Somogy-Szille.**

Kosa len vtedy je opravdivá, jestli na stupni je môj obranný znak, na tabuli ale toto sa dá čítať: **Oceľová kosa sv. Antona Sohra.**

Obrázkový cennoslov zdarma.

Krajinský sústredný sklad kresťanských potravných spolkov.

Budapešť, IX., Ferencz-körút 16.

Telefon 61—59.

Svätého — Gerharda

Telefon 61—59.

TLAČIAREN a VYDAVATEĽSTVO KNÍH

BUDAPEŠŤ, VIII. OKRES, PRÁTER-ULICA 44.

odporúča sa na vystavovanie tlačových dielov a síce: týždenníkov, kníh, cenoslovov obežníkov, povolani kariet oddania sa, tanečných poriadkov, náročných oznamov v utešenej podobe a lacnej cene.

Vidiecke objednávania hneď sa prevedú.